

TRÄDBEDÖMNING OCH BESKRIVNING AV OMRÅDETS NATURKARAKTÄRER TROLLESUNDSSKOGEN, BANDHAGEN

2020-04-09

wsp

TRÄDBEDÖMNING OCH BESKRIVNING AV OMRÅDETS NATURKARAKTÄRER

Trollesundsskogen, Bandhagen

KUND

Skolfastigheter i Stockholm Aktiefbolag (SISAB)

KONSULT

WSP Samhällsbyggnad

WSP Sverige AB
121 88 Stockholm-Globen
Besök: Arenavägen 7
Tel: +46 10 7225000

wsp.com

KONTAKTPERSONER

Emmelie Nilsson T +46 10-722 00 08
Rune Löfgren T +46 10-722 84 30

INNEHÅLL

1	INLEDNING / BAKGRUND	4
1.1	Syfte och Metod	4
2	VÄRDEN	5
2.1	Beskrivning av områdets karaktärer	5
2.1.1	Område A - Hällmark	6
	Område B - Hällmark	7
2.1.2	Område C – Brynvegetation, näringsrik äng	7
2.1.3	Område D – Torr, frisk blandskog	7
2.2	Värdefulla träd	8
3	PÅVERKAN PÅ VÄRDEN	11

Bilaga 1 – Inventeringsprotokoll

Bilaga 2 – Förklaring av inventeringsparametrar

UPPDRAGSNAMN
Inventering av skogliga värden
Trollesundsvägen SISAB

UPPDRAGSNUMMER
10295970

FÖRFATTARE
Emmelie Nilsson

DATUM
2019-12-17

ÄNDRINGSDATUM
2020-04-09

Granskad av

Godkänd av

1 INLEDNING / BAKGRUND

Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB) planerar att bygga en förskola i anslutning till den befintliga Skogens förskola i Bandhagen i Stockholm

Trollesundsskogen är utpekad som strategisk viktig spridningskorridor mellan Majroskogen och Rågsveds naturreservat¹ och anses vara av särskild betydelse för den biologiska mångfalden². Spridningszon för groddjur, tofsmes och ekorre. Norconsult har under 2019 utfört en skrivbordsstudie över Trollesundsskogens naturvärden, ekosystemtjänster och hur dessa kan komma att påverkas av en eventuell bebyggelse³. Studien visar att det är troligt att Trollesundsskogens ekologiska värden och funktion kan komma att påverkas negativt vid bebyggelse, men att lokaliseringalternativet som SISAB valt att utreda vidare troligtvis är att föredra framför andra placeringar. Norconsult rekommenderar att intrång i hållmarkspartier och bergknallar bör minimeras, samt att kompensations och skötselåtgärder bör göras vid eventuell bebyggelse.

1.1 SYFTE OCH METOD

För att komplettera Norconsults utredning har WSP fått i uppdrag att inventera värden kopplade till naturmarken på det område som valts ut för vidareutredning för placering av förskolan, se figur 1. Syftet är att beskriva vilka värden främst knutna till träd som finns på området och översiktligt beskriva hur dessa påverkas av bebyggelse av förskola. Utredningen är tänkt att användas som underlag för fortsatt planering och val av placering av förskolan inom tomten.

Figur 1. Förslag på placering och avgränsning av förskolan i kanten på Trollesundsskogen. Utredningsalternativ framtaget av SISAB och Norconsult.

Inventeringen av naturmarken genomfördes 20 november 2019. 42 träd inventerades. Löv täckte stora delar av marken vilket innebär att vissa arter inte varit möjliga att inventera. Inventeringen är alltså begränsad på grund av årstiden. Kärlväxter, mossor, lavar och svampar innefattades i den mån det var möjligt med tanke på det sena inventeringstillfället. För en fullständig bedömning av natur- och biotopvärde rekommenderar WSP att en naturvärdesinventering enligt SIS-standard istället görs under våren 2020.

Inventeringen och bedömningen av träd baseras på SLUs metod för trädinventering i urban miljö⁴. Bedömningen gjordes utifrån flera olika parametrar (t.ex ålder, storlek, sjukdomar, ståndort, skador, karaktär, biologiskt värde) som beskrivs i bilaga 2 – förklaring av inventeringsparametrar. En sammanställning av inventeringen finns i bilaga 1 - Inventeringsprotokoll.

Utifrån inventeringen bedömdes sedan de olika delområdenas karaktärer. Hur delområdenas värden kan påverkas av exploatering beskrevs sedan översiktligt.

2 VÄRDEN

Områdets naturvärden består främst av äldre träd. Inga särskilda naturvärden eller rödlistade arter har observerats inom området för planerad bebyggelse under inventeringen. Naturvårdsarter som observerats är blåsippan (signalart!) och liljekonvalj, som båda är fridlysta i Stockholms län.

Ett antal fåglar observerats under inventeringstillfället. Koltrast, blåmes, talgoxe, kungsfågel, hackspett och nötskrika, använde området för födosök. Kungsfågel (*Regulus regulus*, VU) är en signalart som även tidigare observerats i Trollesundsskogen. Även ett par ekorrar och rådjur observerades. Fågelsång från domherre hördes.

Inga rödlistade eller naturvärdesklassade svampar, mossor eller lavar har observerats i området under inventeringstillfället. Dessa har dock inte inventerats fullständigt, se metodbeskrivning.

Området består av olika strukturer som är viktiga för biologisk mångfald med brynvegetation, bärande växter, bergvägg mot hållmarken och stenblock.

Två välanvända stigar löper från Trollesundsvägen respektive gångvägen och sammanstrålar i mitten av området. Flertalet personer observerades använda dessa stigar under inventeringstillfället.

2.1 BESKRIVNING AV OMRÅDETS KARAKTÄRER

Området kan delas in i tre huvudsakliga naturtyper, hållmarkstallskog (A,B) med lågväxta tallar, torr-frisk blandskog (D) med i inslag av äldre tall och ek, samt brynvegetation (C) av igenväxt äng med asp, lönn, björk och nypon.

Figur 2. Naturtyper i planområdet.

2.1.1 Område A - Hällmark

Brant bergvägg upp mot hällmark med lågväxta tallar.

INVENTERADE ARTER

TRÄDSKIKT:	tall, björk, ek, asp
BUSKSKIKT:	oxbär, en, vide
FÄLTSKIKT:	Ljung, blåbär, ärenpris (<i>Veronica officinalis</i> L) stensöta (<i>Polypodium vulgare</i>), liljekonvalj (<i>Convallaria majalis</i>), vårfryle (<i>Luzula pilosa</i>), bergsyra (<i>Rumex acetosella</i>), krustätel, piprör, falsk vitmossa, husmossa, väggmossa

Område B - Hällmark

Användes av skolbarn för utflykt. Området karaktäriseras av hällmark med lågväxta tallar, ljung och andra ris samt mossor och lavar

Område A och B liknar varandra.

INVENTERADE ARTER

TRÄDSKIKT:	Lågväxta tallar
BUSKSKIKT:	En, oxbär
FÄLTSKIKT:	Ljung, blåbär

2.1.2 Område C – Brynvegetation, näringsrik äng

Igenväxt gräsmark/äng. Högväxt gräs och örter längst kantzonen. Tät vegetation med unga träd och buskar, mestadels asp och nypon.

INVENTERADE ARTER

TRÄDSKIKT:	Asp, ek, tall, björk
BUSKSKIKT:	Slån, oxbär, ung ek, rönn, gran och lönn, trubbhagtorn, nypon, snöbär, liguster
FÄLTSKIKT:	Kvickrot, hundäxing, vitmåra (<i>Galium boreale</i>), nejlikrot (<i>Geum urbanum</i>), viol, veronica, kers, bergsmynta

2.1.3 Område D – Torr, frisk blandskog

Inslag av äldre träd, stenblock, skulle kunna vara kulturlämning eller naturligt.

INVENTERADE ARTER

TRÄDSKIKT:	Ek, gran, tall, asp, rönn, lönn
BUSKSKIKT:	Ung gran, rönn, asp och ek. Snöbär, oxbär
FÄLTSKIKT:	Lingon, blåbär, blåsippor, näva, björnmossa, fårsvingel, piprör, kruståtel, majbräken (<i>Athyrium filix femina</i>), väggmossa, husmossa, björnmossa

2.2 VÄRDEFULLA TRÄD

Flera stora tallar och ekar finns i området. De är dock konkurrensutsatta och skulle må bra av att friställas.

Grovvuxna ekar och tallar finns främst i område D samt längst kantzonerna mot hällmarkerna, område A och B.

Värderingen är en sammanvägning av flera olika parametrar som redovisas i bilaga 2.

Tabell 1. Sammanställning värdefulla träd

Art	Antal träd	Varav antal som bedömts ha följande värde				
		Mycket	Värdefull	Mindre	Obetydligt	Utan värde
Asp	3			3		
Björk	1			3		
Ek	6	3	3			
Gran	4		1		1	1
Lönn	1			1		
Tall	27	13	22	3		
Summa:	42	16	26	10	1	1

Många fler träd än som syns i inventeringen finns i området. Inventeringen har endast utgått ifrån värdefulla eller mycket värdefulla träd, det finns således många fler träd på platsen, som i grupp eller var för sig också kan utgöra ett värde i andra sammanhang men inte bedömts utgöra något större värde ur ett ekologiskt perspektiv.

Figur 3. Inventerade träd inom utredningsområdet. Se tabell 2 och bilaga 1 för detaljer om träden.

Åldersklass

1. Nyplanterad, ej etablerad (<5 år)
2. Ung <25 år
3. Vuxen-degeneration
4. Gammal

Sammanvägd bedömning, värde

1	Mycket värdefull
2	Värdefull
3	Mindre värdefull
4	Obetydligt värde
5	Utan värde

Figur 4. Förklaring Tabell 2.

Tabell 2. Sammanställning inventeringstabell. Se komplett tabell i bilaga 1.

ID Nr	Trädart	Åldersklass 1-4	Stamdiameter i cm	Sammanvägd bedömning
1	Tall	3	50	1
2	Björk	3	30	3
3	Gran, död, sjuk			
4	Asp, dubbelstamm	3	35/50	3
5	Lönn	2	20	3
6	Ek	4	80	1
7	Ek	2	30	2
8	Tall	3	45	1
9	Tall	3	35	2
10	Tall	3	40	1
11	Tall	3	30	2
12	Tall	3	50	2
13	Asp	3	45	3
14	Asp	3	35	3
15	Tall	3	30	2
16	Tall	3	50	3
17	Tall	3	30	1
18	Tall	3	50	3
19	Tall	3	25	1
20	Tall	3	45	3
21	Tall	3	45	2
22	Tall	3	60	1
23	Tall	3	45	1
24	Gran	3	25-30	4
25	Gran	3	40	2
26	Ek	3	35	2
27	Ek	3	40	1
28	Tall	3	45	2
29	Tall	3	45	1
30	Ek	3	50	1
31	Tall	3	50	2
32	Gran	3	35	5
33	Tall	3	50	1
34	Tall	3	40	1
35	Tall	3	45	1
36	Ek	3	55	2
37	Tall	3	40	2
38	Tall	3	55	1
39	Tall	3	40	2
40	Tall	3	45	2
41	Tall	3	40	2
42	Tall	3	45	1

3 PÅVERKAN PÅ VÄRDEN

Högst naturvärden finns i område A, B och D, där stora träd observerats. De utpekade träden bör i så stor utsträckning som möjligt bevaras och skyddas under byggtiden. Träden kan med fördel integreras på förskolegården och användas för att bidra till gårdens karaktär och struktur. De bör även bevaras för att inte försämra den spridningskorridor som området befinner sig inom. Vilka träd som påverkas av byggnation av förskolan samt skyddsåtgärder för träd som ska sparas bör utredas vidare i samband med val av placering av förskolan. Förskolegårdar utsätts i regel för mycket slitage vilket innebär att markvegetationen med största sannolikhet inte kommer vara möjlig att bevara på gården, förutom möjligen i kantzoner. Hällmarkernas markvegetation är särskilt känslig. Värden knuta till markvegetationen, som inte kunnat inventeras tillräckligt på grund av årstiden bör därför utredas vidare. En naturvärdesinventering enligt SIS-standard bör göras under våren 2020.

Om förskolan placeras enligt figur 1, innebär detta att en stor andel av de värdefulla träd som finns i området kommer att försvinna då de kommer att påverkas av bebyggelsen. Alternativa placeringar av byggnaden bör utredas inom tomtens gränser. Exempelvis, om förskolan istället placeras i hörnet närmare gångtunneln ökar möjligheten att spara äldre träd, friställa och integrera dem på skolgården. Spridningskorridorens funktion bibehålls också bättre om byggnaden flyttas mot gångvägen, eftersom flera stora träd som är betydelsefulla behålls.

Då naturmarken är del av ett viktigt spridningsstråk, som idag redan är försvagat, rekommenderar vi en vidare konsekvensbedömning av hur områdets spridningsfunktion påverkas vid eventuell exploatering. Detta kan exempelvis utredas med fokus på viktiga fokusarter i en konnektivitetsanalys.

Utifrån denna konsekvensbedömning bör kompensationsåtgärder tas fram för att ersätta de naturvärden som försvinner vid en exploatering, samt stärka Trollesundsskogens spridningsfunktion. En sådan kompensationsåtgärd som bör nyttjas är att ta vara på och på lagra markförna som avbanas från naturmark som påverkas av bygget. Markförna används sedan för renovering och nyanläggning av naturmarksytor. Återförande av markförnan innebär att rotdelar och befintlig fröbank bidrar till att ursprunglig vegetation kan återetableras.

Endnotes

1 Stärkt grön infrastruktur i mellersta Söderort (2019) WSP, Stockholms stad

2,3 Naturinventering Trollesundsvägen, utredning av naturvärden inklusive ekosystemtjänster avseende lämplighet för byggnation i Trollesundsvägen.

4 Standard för trädinventering i urban miljö. Version 2.0. (2015) Johan Östberg, SLU. Rapport 2015:14 ISBN 978-91-576-8904-7

VI ÄR WSP

WSP är ett av världens ledande analys- och teknikkonsultföretag. Vi verkar på våra lokala marknader med stöd av global expertis. Som tekniska experter och strategiska rådgivare har vi tillgång till ingenjörer, tekniker, naturvetare, planerare, utredare och miljöspecialister liksom professionella projektörer, konstruktörer och projektledare. Vi erbjuder hållbara lösningar inom Hus & Industri, Transport & Infrastruktur och Miljö & Energi. Med drygt 50 000 medarbetare på 500 kontor i 40 länder medverkar vi till en hållbar samhällsutveckling. I Sverige har vi omkring 4 000 medarbetare.

WSP Sverige AB

121 88 Stockholm-Globen
Besök: Arenavägen 7

T: +46 10 7225000
Org nr: 556057-4880
Styrelsens säte: Stockholm
wsp.com

